

Uppföljning för utveckling

- ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet

SOU 2023:95

Magnus Tideman Särskild utredare

Utgångspunkter

- Fragmentarisk kunskap om villkoren för barn och unga med funktionsnedsättning. Ingen nationell bild.
- Alla typer av funktionsnedsättningar
- Alla skolformer från förskola till kommunal vuxenutbildning
- Syfte: kunskapsunderlag för att främja likvärdiga förutsättning till lärande och utveckling
- Balans mellan samhällets kunskapsintresse och individernas rätt till integritet
- Utnyttja befintliga system, kostnadseffektivitet, inte öka den administrativa bördan
- Nationell bild av villkoren

Utredningsprocess

- Sakkunniga (departement) och experter (myndigheter)
- Funktionshinderrörelsen
- Organisationer som SKR, Skolläkarna etc
- Arbetsgivare, fack och yrkesorganisationer
- Forskare
- Nordiska experter
- Särskilda möten (specialpedagoger tex)
- Andra utredningar
- Etisk analys

Argument för och emot

För

- Elever kan erhålla bättre stöd
- Kompenseras för funktionsnedsättningen
- På sikt bidra till bättre levnadsvillkor
- Underlätta för professionella att fatta beslut och ge stöd
- Bättre möjligheter att utveckla skolan
- Argument för mer resurser
- Kunskap om hur behov tillgodoses
- Utvärdering och uppföljning underlättas
- I linje med FN konventionen (säkerställa stöd etc)
- I linje med skollagen, främja barns utveckling etc
- Tydliggöra underlåtenhet
- Moraliskt gott
- Rättviseskäl – fördela resurser och främja levnadsvillkor
- På lång sikt bra
- Göra "röster hörda"
- Främjar lika värde

Emot

- Fokus på individers svårigheter – inte samhällets
- Social kontroll
- Stigmatisering
- Diskriminering
- Bidrar till medikalisering
- Det går inte att hitta bra definition av funktionsnedsättning
- Skapar mer administrativt arbete
- Merkostnader
- Kolliderar med skollagens behovstänkande
- Integritetsintrång
- Utpekande
- Kort sikt problematiskt
- Sluttande plan – snart mer detaljerade och känsliga uppgifter
- Moraliskt riktigt

Leder till frågorna

- Vad består det goda/samhällsnyttan i?
- Vilka uppgifter?
- Vem ska samla in?
- Varför?

Överväganden

1. Etiska skäl för behovet av mer kunskap
2. Tydliggöra ansvar
3. Olika typer och grader av funktionsnedsättningar – kunskaper, sociala villkor och stödinsatser
4. Resurseffektivt användande av befintliga system
5. Bättre uppföljning av studieresultat och tillgång till stöd
6. Barns, elevers och vårdnadshavares erfarenheter/röster
7. Standardiserat gemensamt mått på funktionsnedsättning
8. Fördjupade kunskaper genom forskningsstudier
9. Samlat ansvar för analys och rapportering
10. System med olika delar som bildar en helhet

Huvudförslag

1. Skärpa och tydliggöra ansvaret för kontinuerlig uppföljning (Skolverket)
2. Redskap och metoder för uppföljning:
 - Samköra registeruppgifter om kunskapsresultat och särskilt stöd
 - Samla in elevernas (vårdnadshavarnas för yngre barn) erfarenheter (undervisning, stöd, trivsel etc)
 - Ett standardiserat mått på indikationer på funktionsnedsättning som används i de olika undersökningarna (jämförbarhet)
 - Forskning - longitudinella studier och specifika studier (orsakssamband, effekter etc)
3. Regelbunden analys och redovisning av den samlade kunskapen (Skolverket inkl. barn- och ungdomsråd)

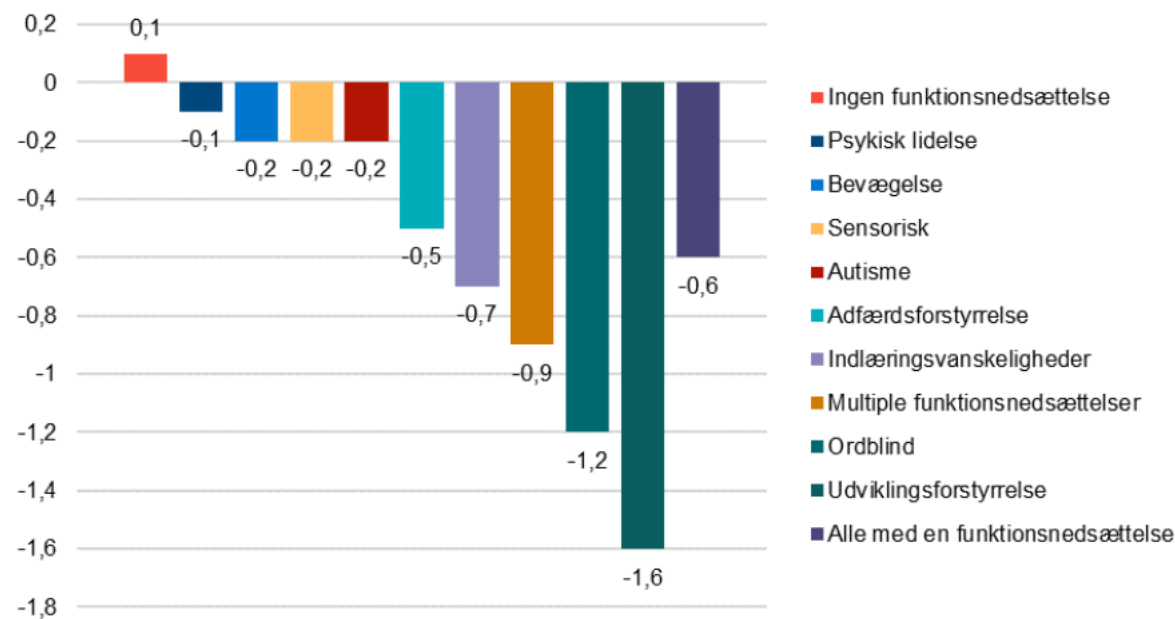
Delförslag I

- Statistik - Betygsuppgifter, nationella prov och särskilt stöd samkörs årligen med patientregistret

VIVE:s danska studie

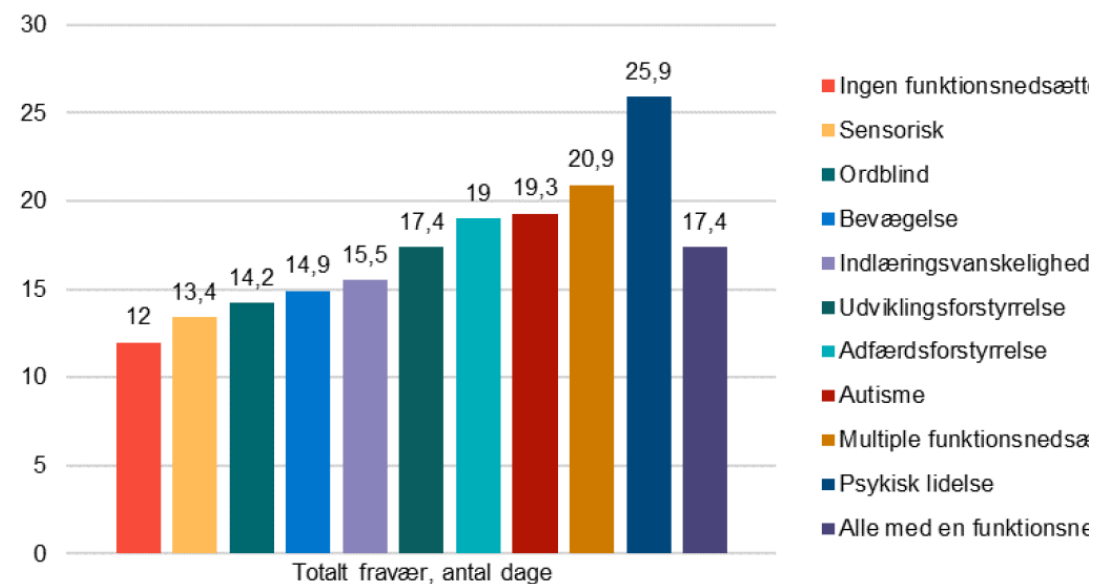
Nationella prov årsk 6

Figur 3.6 Standardiseret gennemsnit i dansk ved de nationale test i 6. klasse. Særskilt for type af funktionsnedsættelse. Årgang 1998-2002.

Frånvaro

Figur 3.7 Gennemsnitligt antal dage totalt fravær. Særskilt for type af funktionsnedsættelse. Årgang 1998-2002.

Delförslag II

- Erfarenheter - Attitydundersökning, vårdnadhavarundersökning, skolenkäten, Barn-ULF m fl (anpassningar – tillgängliggöra!)
- Mått - WG-SS, Indikation på funktionsnedsättning 6 huvudgrupper

Washington Group Short Set (WG-SS)

- Nu kommer några frågor om olika svårigheter du kan ha. Svara på frågorna så gott du kan.
- Tycker du att du har lätt eller svårt att se, även om du använder glasögon eller linser?
- Tycker du att du har lätt eller svårt att höra, även om du använder hörapparat eller cochleaimplantat?
- Tycker du att du har lätt eller svårt att gå?
- Tycker du att du har lätt eller svårt att komma ihåg saker?
- Tycker du att du har lätt eller svårt att koncentrera dig?
- Tycker du att du har lätt eller svårt att ta hand om dig själv? Till exempel att tvätta dig eller att klä på dig?

Delförslag III

- Forskning – longitudinella studier och särskilda grupper/fenomen/insatser

Samlat systematiskt uppföljningssystem

- Följa utvecklingen över tid, se mönster, identifiera områden för reformer/insatser
- Ger förutsättningar för jämförelser (barn och unga med och utan funktionsnedsättning, olika huvudgrupper av funktionsnedsättningar, kön, kommuntyp)
- Underlag för såväl politiska reformer som praktiska insatser
- Underlättar internationell redovisning
- Synliggör villkoren för barn och unga som riskerar att bli osynliga
- Stabil kunskapsgrund ger bättre förutsättningar för en likvärdig utbildning, att kunna motverka skolmisslyckande, följa internationella konventioner och följa villkoren även efter avslutad skolgång.

Uppföljning för utveckling

– ett hållbart system för samlad kunskap
om villkoren för barn och elever med
funktionsnedsättning i förskola och skola

